

Dødsulykker med fritidsfartøy for 2023

I løpet av 2023 registrerte Sjøfartsdirektoratet 20 dødsulykker med 23 omkomne knyttet til bruk av fritidsfartøy i Norge. Rapporten inneholder en oversikt over ulykker med omkomne både for 2023 og tidligere år tilbake til 2013.

Datafangst

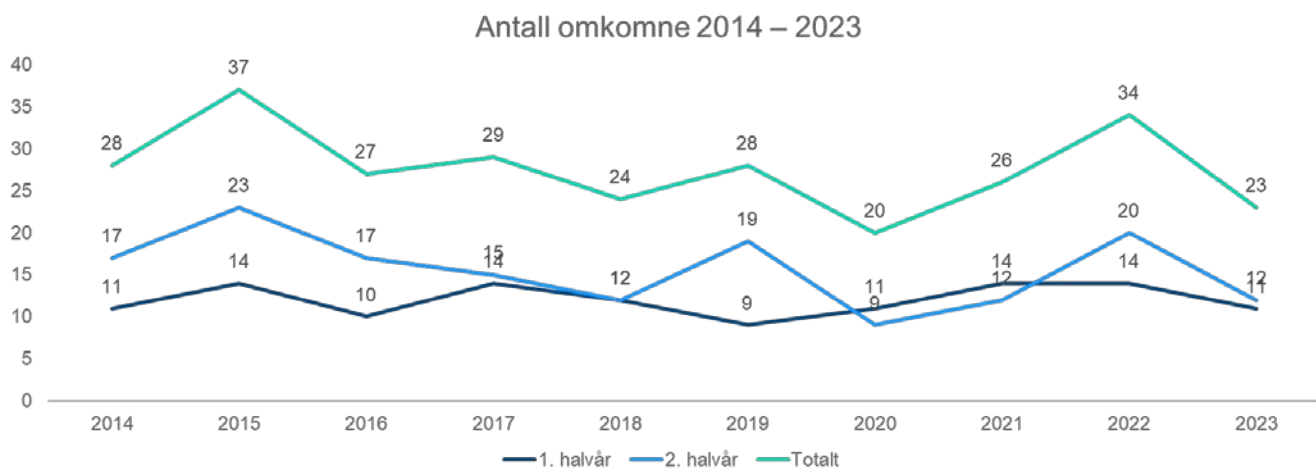
Sjøfartsdirektoratet er ansvarlig for å registrere dødsulykker som involverer fritidsfartøy i norske farvann. Ulykkene oppdages som regel gjennom automatiske mediesøk, men bekreftes fortløpende av politiet etter hvert som ulykkene skjer. Dataene om alkohol- eller ruspåvirkning er ikke bekreftet for alle ulykkene, da dette kan ta 3-4 måneder. Dette, sammen med eventuelle etterregistreringer, betyr at tallene kan endre seg. Derfor må tallene som presenteres her betraktes som foreløpige.

Utvikling

Siden Sjøfartsdirektoratet begynte å registrere ulykker med omkomne for 22 år siden, er det dokumentert totalt 708 dødsfall knyttet til bruk av fritidsfartøy. Gjennomsnittlig antall omkomne per år siden 2001 er på rundt 31 personer.

Resultat

I løpet av 2023 mistet 12 personer livet i **personulykker**¹ ved fall til sjø. Fire personer mistet livet da båten de befant seg i kantret, mens tre personer døde som følge av grunnstøting under ferden. To personer omkom som resultat av en gasslekkasje, og en person mistet livet etter å ha kollidert med en stake. En annen person omkom etter at båten han befant seg i totalforliste når det var dårlig vær.

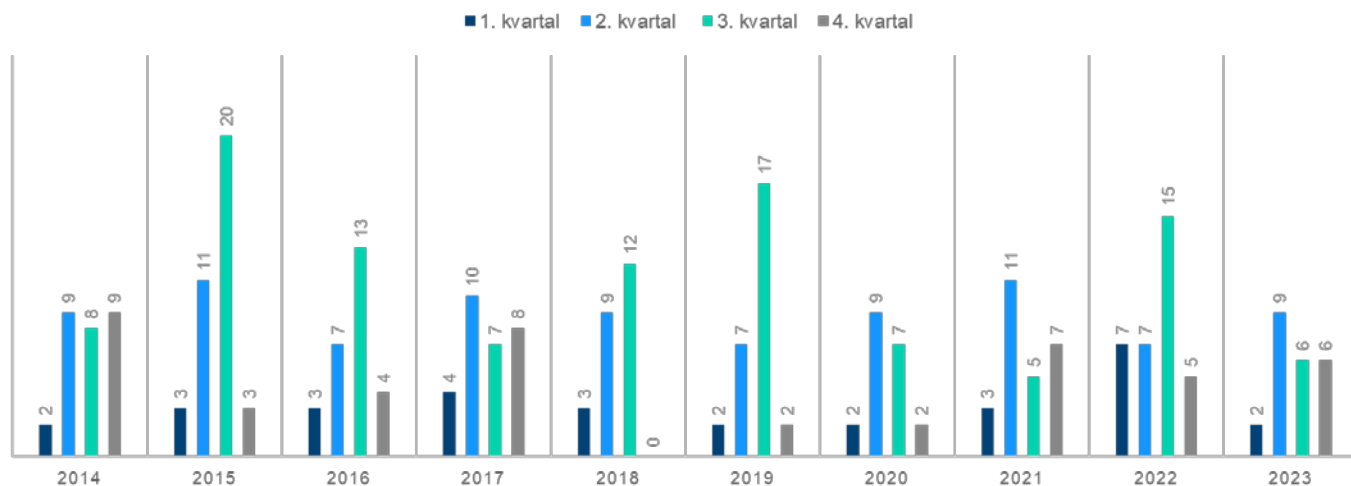

Figur 1: Utvikling i antall omkomne, 2014-2023

¹ Begrepet "personulykke" refererer til hendelser der noe har skjedd med personen uten å påvirke fartøyet direkte.

Når skjer ulykkene

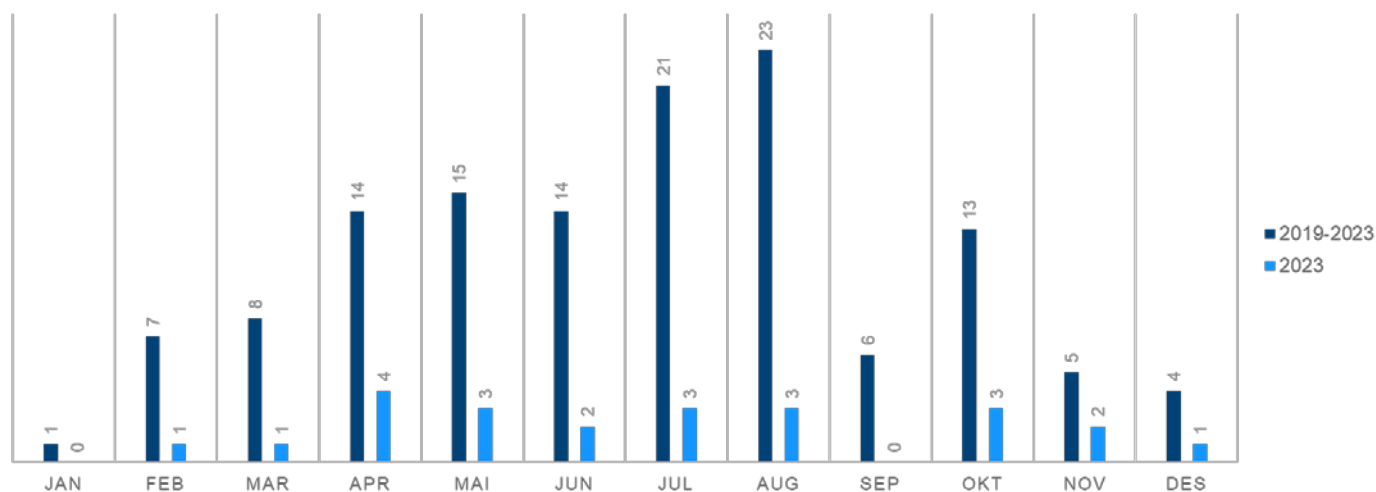
I 2023 var det flest dødsfall i andre kvartal, der ni personer mistet livet i forbindelse med bruk av fritidsfartøy. Når vi sammenligner antall omkomne i tredje kvartal fra 2022 med 2023, ser vi markant reduksjon på ni omkomne.

Figur 2: Utvikling i antall omkomne, pr. kvartal 2014 – 2023

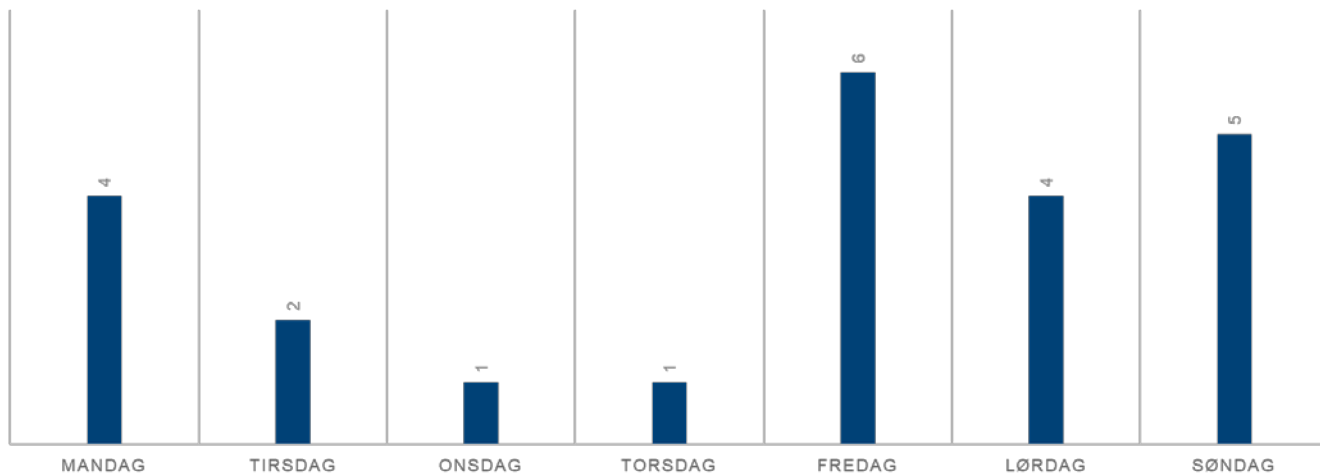
I løpet av de siste fem årene har det vært 131 registrerte dødsulykker knyttet til fritidsfartøy. Månedlig fordeling viser variasjoner i antallet ulykker gjennom årene. Juli og august skiller seg ut som måneder med flest omkomne, med henholdsvis 21 og 23 dødsulykker i perioden. Mai har også en betydelig høy andel, med 15 dødsfall. Måneder som januar, november og desember har lavere antall registrerte dødsulykker, men det er viktig å se disse tallene i sammenheng med andre faktorer som værforhold og aktivitetsnivå.

I 2023 var april den måneden med flest registrerte dødsfall knyttet til fritidsfartøy, der fire personer mistet livet.

Figur 3 Omkomne fordelt på måned, 2019 – 2023 og 2023

I 2023 skjedde flertallet av dødsfallene knyttet til fritidsfartøy på en fredag.

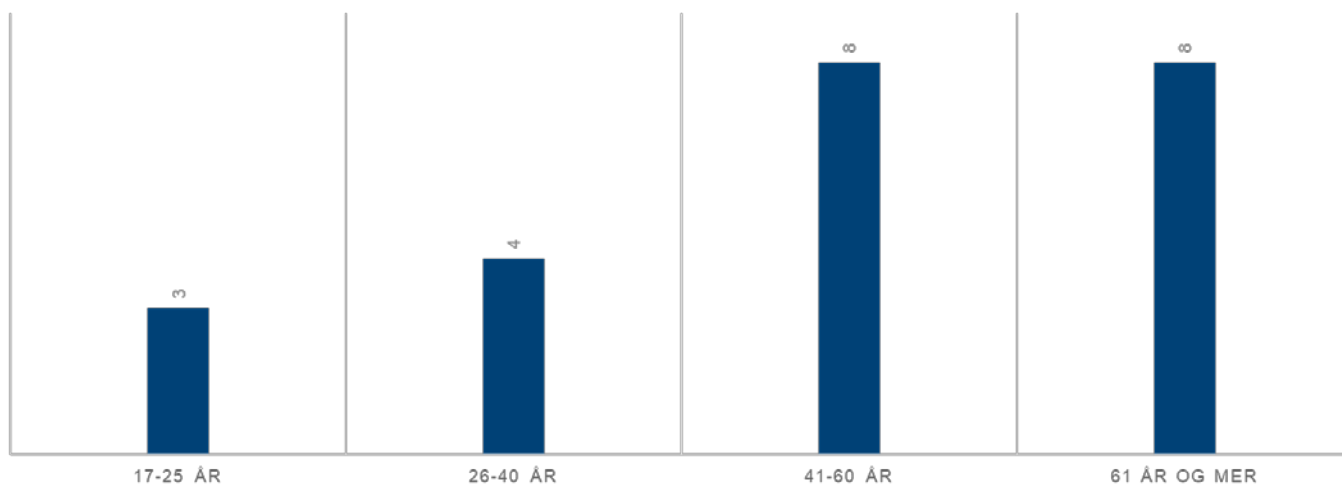

Figur 3: Omkomne fordelt på ukedag, 2023

Hvem omkommer

I 2023 omkom 22 menn og én kvinne. Det er generelt sett flere menn enn kvinner som mister livet i ulykker med fritidsfartøy. Siden Sjøfartsdirektoratet begynte å registrere ulykker i 2001, har 663 menn mistet livet, mens kun 45 kvinner har mistet livet i samme periode.

Gjennomsnittsalderen blant de som omkom i 2023 var omtrent 53 år. Den eldste personen som omkom var 93 år, mens den yngste var 18 år. Av de totalt 23 omkomne var omtrent 74 % av dem 40 år eller eldre.

Figur 4: Omkomne fordelt på aldersgruppe, 2023

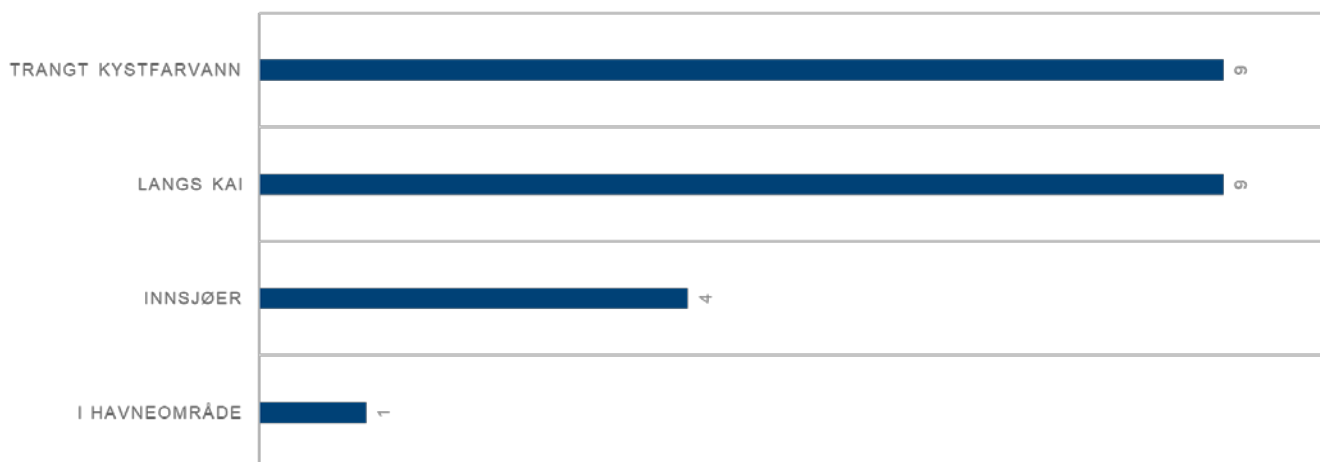
I løpet av 2023 har ingen utenlandske turister mistet livet i forbindelse med leie av fritidsbåt. Det har kun vært én hendelse der en utenlandsk statsborger, som var bosatt i Norge, omkom.

Kompetanse

Åtte av de 23 omkomne var i en alder der det kreves båtførerbevis. Kun én av de 23 hadde båtførerbevis, og vedkommende var født før 1980, altså utenfor aldersgrensen for obligatorisk båtførerbevis. Videre viser analysen at en av de omkomne hadde D1-sertifikat, mens to andre hadde grunnleggende sikkerhetsopplæring samt Båtmann-sertifikat. Det er kun sjekket formell kompetanse på 17 personer, da identiteten til de resterende er ukjent.

Hvor skjer ulykkene

Vi ser at flertallet av de som omkom i løpet av 2023 mistet livet i trangt kystfarvann², eller mens båten var fortøyd til kai, totalt 9 personer i hver kategori. I tilfeller langs kaien skyldtes 7 av dødsfallene fall i sjøen mellom båten og bryggen. Videre har fire personer omkommet mens de ferdes med båt på innsjø, mens én person mistet livet etter å ha falt over bord mens båten befant seg i havneområdet.

Figur 6: Antall omkomne fordelt på farvann, 2023

I løpet av 2023 hadde Viken, Trøndelag, Rogaland, Nordland, Møre og Romsdal tre omkomne hver. Vestland rapporterte to omkomne, mens Vestfold, Troms og Finnmark, og Innlandet hadde hver én person som mistet livet.

Hvordan skjer ulykkene

I løpet av 2023 mistet 12 personer livet i **personulykker** ved fall til sjø. Sju av disse personene omkom mens de forsøkte å gå om bord i eller forlate fartøyet mens det lå til kai. En person mistet livet under fiskeaktivitet, en person omkom mens han forsøkte å renske propellen for garn, to omkom ved ankomst/avgang kai, mens en omkom etter å ha falt i sjøen da båten var underveis.

Fire personer omkom som følge av **kantring**, hvorav to under fiske, en etter kajakkvelt og en etter kanovelt.

I kategorien **grunnstøting** mistet tre personer livet. Det var mørkt da ulykkene skjedde, og fartøyene holdt relativt høy hastighet.

To personer mistet livet i en **annen ulykke** som følge av en gasslekkasje mens båten var fortøyd til kai.

En person omkom etter at båten han kjørte **kolliderte** med en stake. Det var mørkt da ulykken skjedde.

Figur 7 Kart ovre antall omkomne fordelt på posisjon, 2023

² I denne sammenhengen beskrives «trangt kystfarvann» som et område der man kan se land på begge sider av fritidsfartøyet. «Ytre kystfarvann» refererer til et område der man kan se land på én side, mens «åpent havområde» er et område der man ikke er i nærheten av land i det hele tatt.

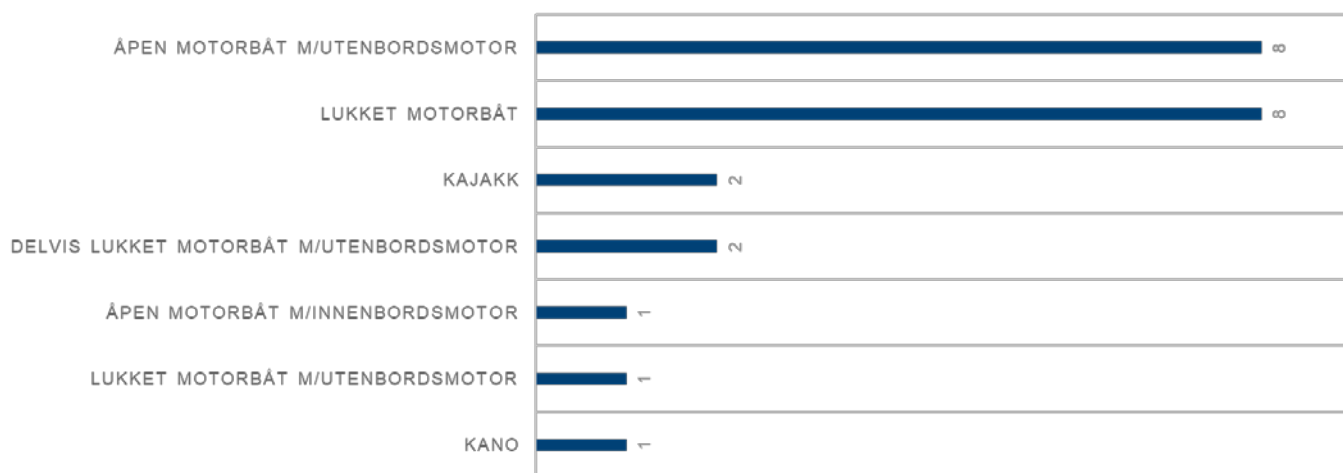
En person omkom da den oppblåsbare kajakken han satt i **forliste** under dårlig vær.

Antall personer om bord

I løpet av de siste fem årene har vi sett ulike mønstre avhengig av antallet personer om bord i fritidsbåten. I tilfeller der det kun er én person om bord, viser det seg at vedkommende ofte omkommer som følge av personulykker der personen faller over bord. I situasjoner med to personer om bord, er de mest hyppige dødsårsakene grunnstøting eller kantring av båten. Vi ser at når det er tre personer om bord i fritidsfartøyet, skjer de fleste dødsfall som følge av kantringsulykker.

Fartøytype

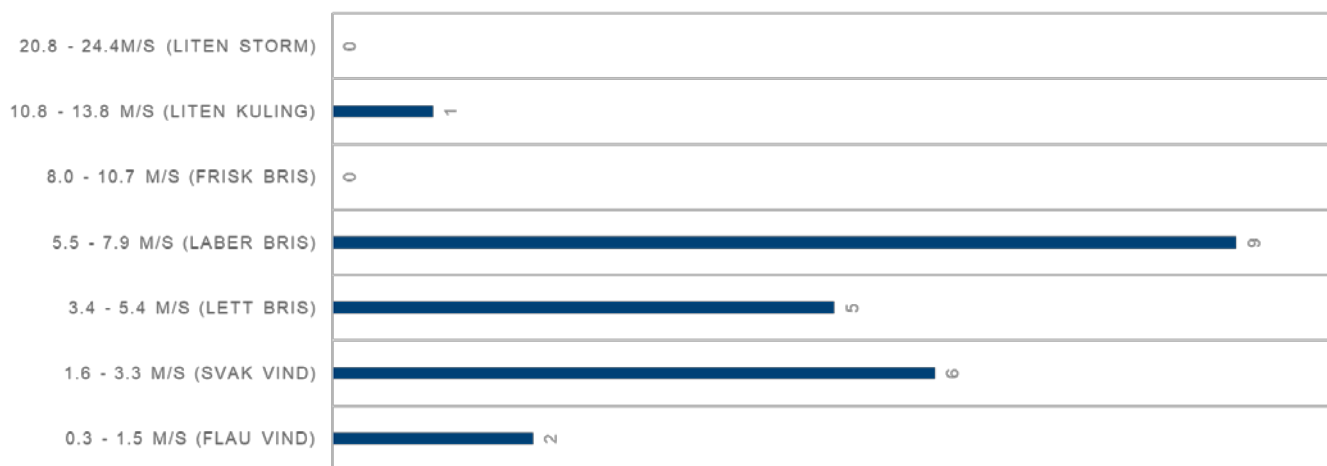
20 personer mistet livet i forbindelse med bruk av/opphold i motorbåt, mens to personer omkom i forbindelse med bruk av kajakk. Én omkom når han var ute i kano.

Figur 8: Antall omkomne fordelt på fartøytype, 2023

Værforhold

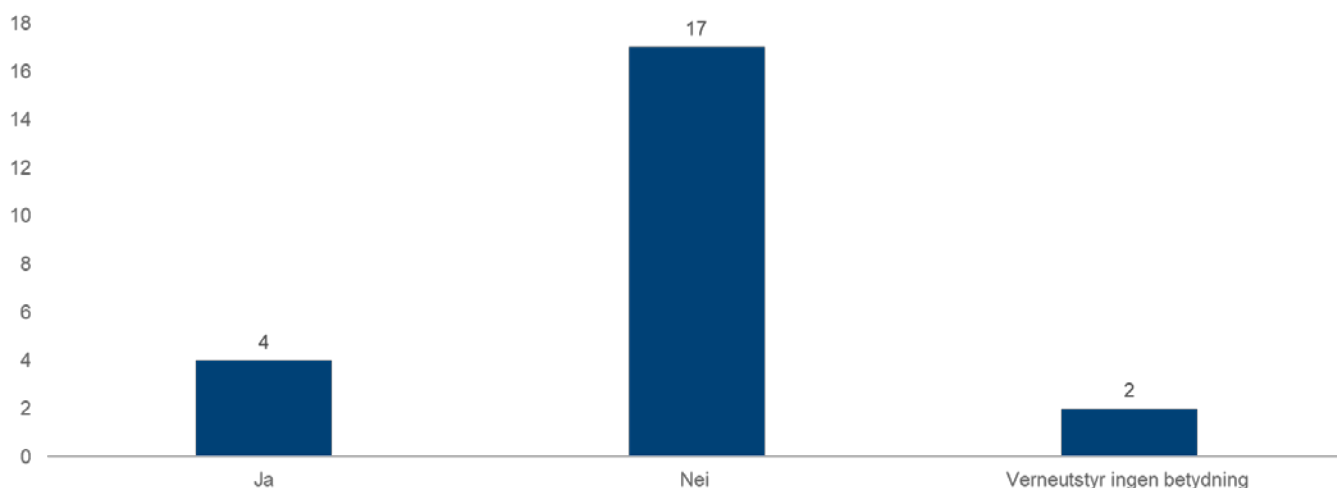
Flest liv (22) gikk tapt under vindforhold mellom 0 og 8.0 m/s. Kun en person omkom under vindforhold med sterkere vind en 8.0 m/s.

Figur 9: Omkomne fordelt på vindstyrke, 2023

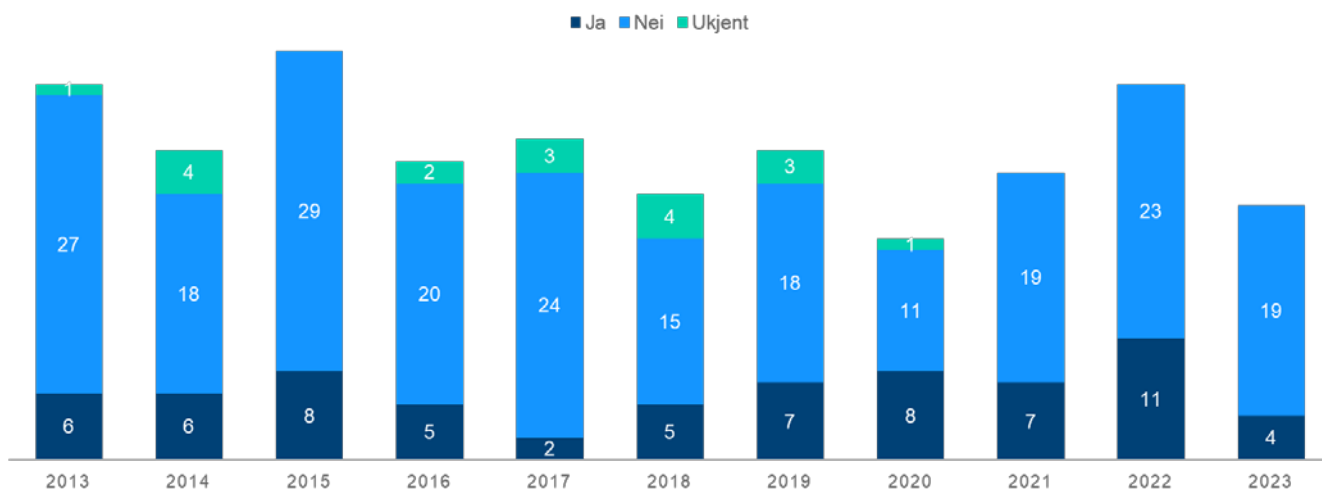
Bruk av flyteutstyr

I løpet av 2023 benyttet fire personer flyteutstyr da de mistet livet. 19 personer brukte ikke flyteutstyr, men flyteutstyr var ikke relevant i alle ulykkene, for eksempel for de som omkom etter gassforgiftning.

Figur 10: Omkomne fordelt på bruk av flyteutstyr, 2023

Tidligere år har vi observert tilfeller der flyteutstyret er blitt benyttet, men ikke på riktig måte. For eksempel har det blitt rapportert om situasjoner der skrittstroppen ikke er riktig festet, noe som kan medføre at vesten glir opp over hodet og fører til at hodet havner under vann.

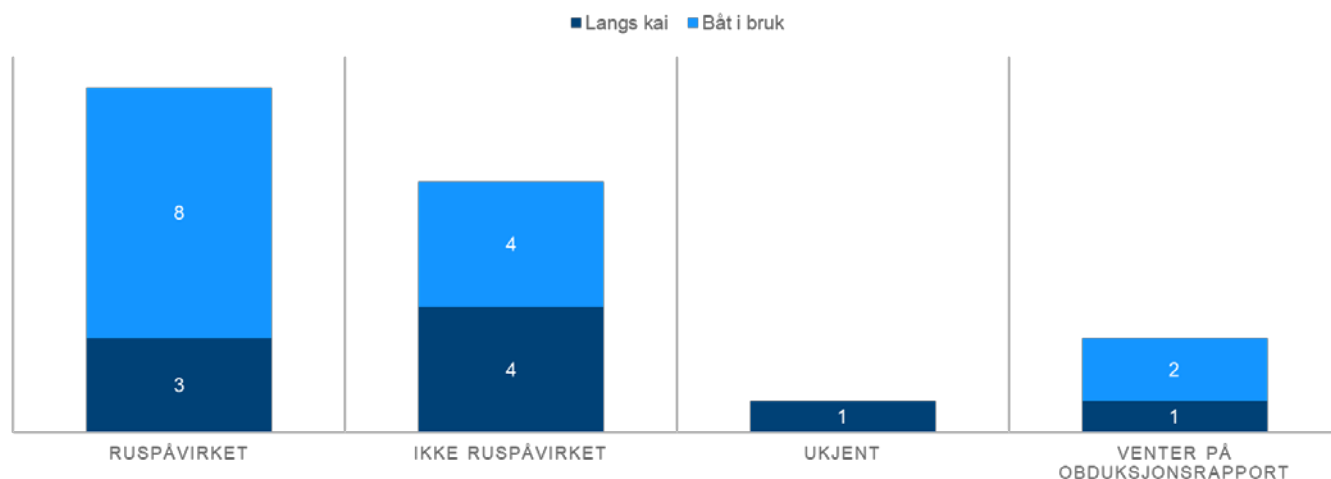

Figur 11: Omkomne fordelt på bruk av flyteutstyr, 2013-2023

Rus-/Alkoholpåvirkning

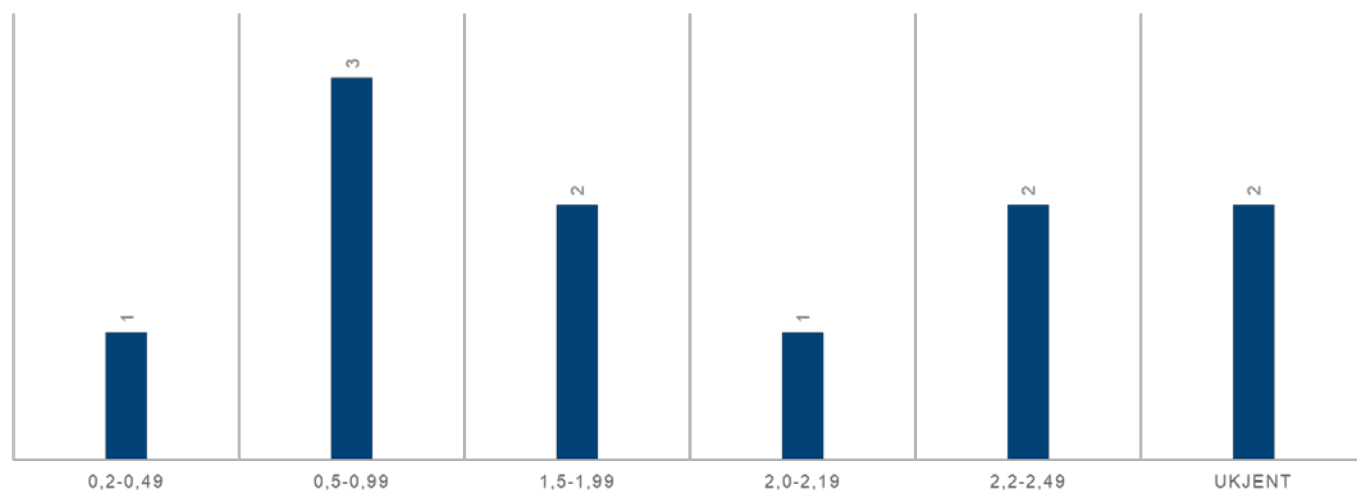
Politiet har bekreftet at elleve av de 23 omkomne i 2023 var påvirket av alkohol eller andre rusmidler da ulykkene inntraff. I fire av tilfellene er det fortsatt ukjent om personene var påvirket eller ikke.

Av de elleve omkomne med ruspåvirkning i 2023, døde ni når båten var i bruk (ikke fortøyd). Seks personer var førere av båten når ulykken inntraff. Tre av de omkomne var passasjerer. En av disse omkom i samme ulykke hvor også fører var ruspåvirket, men overlevde ulykken. To personer mistet livet etter å ha falt mellom båt og brygge når båten var fortøyd.

Figur 12: Omkomne fordelt på rus-/alkoholpåvirkning fordelt på aktivitet, 2023

De omkomne som var ruspåvirket hadde i flere av tilfellene en kombinasjon av alkohol, blandingsrus eller annen type rus. Promillenivået varierte mellom 0,44 og 2,42 blant førerne som omkom.

Figur 14: Omkomne fordelt på promillenivå, 2023

Statusen når det gjelder rus- eller alkoholpåvirkning er knyttet til de avdøde, og rapporteringen gjelder både for førere og passasjerer. Flere avklaringer angående alkohol- og rusforhold vil bli gitt når vi mottar tilbakemeldinger fra politiet og obduksjonsrapportene er klare. I tilfeller der de omkomne ikke blir obdusert, vil informasjon om alkohol- og ruspåvirkning forbli ukjent. Etterregistreringer og oppdateringer kan forekomme etter hvert som Sjøfartsdirektoratet mottar informasjon fra politiet og andre kilder. Dette gjelder spesielt for informasjon om bruk av flyteveste og alkohol.

Sjøfartsdirektoratet tilgjengeliggjør statistikk over ulykker forbindelse med fritidsfartøy på våre hjemmesider. Klikk her for oppdatert informasjon: [Dødsulykker i forbindelse med fritidsfartøy - Sjøfartsdirektoratet](#).